

Miljödepartementet

Svar på Europeiska kommissionens frågor den 11 maj 2020 om vargförvaltningen i Sverige och dess regler och tillämpning

Regeringen tackar för den ytterligare tid som medgetts för att ta fram svar på de frågor kommissionen skickat per e-post den 11 maj 2020 och redovisar nedan svaren. Kommissionens frågor återges kursiverat på engelska och regeringens svar på svenska följer därefter. De dokument som det refereras till finns antingen som bilagor till svaret eller tillgängliga via länkar till Internet.

Question 1

a)

Det svenska regelverket kring licensjakt efter varg är oförändrat sedan det beslutades om licensjakt år 2018.

Den senaste förändringen gjordes 2016 då det infördes en möjlighet att överklaga länsstyrelsernas beslut om licensjakt till förvaltningsdomstol och att alla sådana överklaganden skulle prövas av Förvaltningsdomstolen i Luleå som första instans. Samtidigt infördes tidsgränser för när besluten senast fick fattas och krav på skyndsam handläggning i syfte att säkerställa att tid för överprövning av besluten ska finnas innan jakten börjar. Se 23 e, 23 f, 58 och 58 a §§ i jaktförordningen ([1987:905](#)) och 7 g § i förordningen ([1977:937](#)) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.

b)

Ja, förutsättningarna för beslut om licensjakt efter varg regleras i Sverige i 23 c § jaktförordningen ([1987:905](#)). För sådan jakt krävs att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Bestämmelsen ska tolkas i ljuset av artikel 16 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet, och relevant praxis från EU-domstolen, bl.a. mål C-674/17 om den finska licensjakten efter vargar.

Enligt 23 d § jaktförordningen får Naturvårdsverket fatta beslut om licensjakt. Genom delegering är det möjligt för Naturvårdsverket att lämna över beslutanderätten till länsstyrelserna enligt vad som följer av 24 a § i jaktförordningen. Ett beslut om att tillåta licensjakt, eller delegera rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna, baseras bl.a. på kunskap om antalet vargar som identifierats under föregående inventeringsperiod, hur vargpopulationens tillväxt sett ut över tid samt en bedömning av vargpopulationens utbredningsområde. Delegering till länsstyrelser får endast ske under förutsättning att antalet föryngringar i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de miniminivåer i området som Naturvårdsverket har fastställt enligt 5 § förordningen ([2009:1263](#)) om förvaltning av björn, varg, lo och kungsörn. Licensjakt är också endast tillåtet då antalet vargar överskrider det nationella referensvärdet för populationen, eftersom licensjakten annars försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus.

Licensjakt efter varg är därtill endast möjlig om det inte finns någon alternativ åtgärd som gör det möjligt att uppnå syftet med jakten. Om syftet kan uppnås med hjälp av skyddsjakt som regleras i 23 a § första stycket 1–4 jaktförordningen och som genomför artikel 16.1.a–d i art- och habitatdirektivet så ska detta väljas framför förvaltningsverktyget licensjakt.¹ Det kan även finnas andra alternativa åtgärder än jakt som kan förhindra allvarlig skada.

Enligt EU-domstolens dom i mål C-674/17 måste beslut om att tillåta licensjakt vila på ett rigoröst vetenskapligt underlag som bl.a. visar att syftet med jakten uppnås. Naturvårdsverket vägleder om att exempel på ett sådant

¹ Se sid 3 i Naturvårdsverkets vägledning, bilaga 1 till beslut den 17 juni 2020 (NV-02807-20) om att överlämna möjligheten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/bilaga-vagledning-beslut-delegering-licensjakt-varg.pdf>.

syfte kan vara att legal jakt bidrar till att minska illegal jakt.² Ett annat syfte med jakten kan vara att minska den socioekonomiska och psykosociala påverkan som täta vargstammar kan ha på människor som bor i områden med mycket varg. En bedömning ska också göras om det på något annat sätt vore möjligt att uppnå syftet med jakten. I de beslut om licensjakt efter varg som fattas av regionerna ska det framgå på vilket sätt andra lämpliga lösningar för att uppnå det angivna syftet med den tänkta licensjakten saknas. Naturvårdsverket vägleder även om att det ska framgå vilket vetenskapligt stöd det finns för ett sådant ställningstagande.³ Det kan särskilt nämnas att ett team bestående av forskare från SLU, Umeå universitet och Lunds universitet under 2021 ska genomföra en studie med syfte att undersöka attityderna till licensjakt efter varg bland allmänheten. Studien finansieras av Naturvårdsverket och kommer att genomföras oavsett om licensjakt beslutas eller inte.

EU-domstolens förhandsavgörande i mål C-674/17 tydliggör att det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 FEUF att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av en utrotningshotad art så får direktivets undantag inte tillämpas. Naturvårdsverket vägleder de regionala myndigheterna om detta inför ett eventuellt regionalt beslut om licensjakt efter varg.

Om Naturvårdsverket får signaler om att gynnsam bevarandestatus inte upprätthålls, eller att uttaget av djur som får skjutas på licensjakt blir för högt, kan delegationen om rätt att fatta beslut om licensjakt som lämnats till länsstyrelserna ändras eller återkallas enligt 24 c § andra stycket jaktförordningen. Naturvårdsverket har t.ex. avstått från att delegera beslutanderätten för skyddsjakt på järv under 2017 till länsstyrelsen i Jämtlands län.⁴ Bakgrunden till detta var att länsstyrelsen beslutat om ett alltför stort uttag i det tidigare regionala beslutet. Den kontroll och de villkor som rör jakten involverar således både den nationella myndigheten och de regionala myndigheterna.

Enligt 4 § i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg ([NFS 2014:24](#)) får licensjakt efter varg inte bedrivas i revir med säkerställd etablering av genetiskt viktig varg. Definitionen av genetiskt viktig varg är en invandrad varg obesläktad med

² Naturvårdsverket hänvisar till följande två studier om detta, Liberg et al, *Poaching-related disappearance rate of wolves in Sweden was positively related to population size and negatively to legal culling* (mars, 2020) <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320719311498?via%3Dihub> och Suutarinen & Kojola. *One way or another: predictors of wolf poaching in a legally harvested wolf population* (mars, 2018) <https://zslpublications.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/acv.12409>

³ Se sid. 4 i Naturvårdsverkets vägledning, bilaga 1 till beslut den 17 juni 2020 (NV-02807-20) om att överlämna möjligheten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/bilaga-vagledning-beslut-delegering-licensjakt-varg.pdf>.

⁴ Se sid. 4 i Naturvårdsverkets beslut den 20 december 2017 (NV-08303-17) om överlämnande av rätt att besluta om skyddsjakt efter järv till vissa länsstyrelser (*bilaga 1* till detta svar).

den skandinaviska populationen (F0) samt dess avkomma i första led (F1). Avkomman från första led (F2) räknas inte som genetiskt värdefulla.

Vid licensjakt undantas genetiskt viktiga vargar i länsstyrelsens beslut genom villkor om att dessa inte får fällas. För att säkerställa att inga sådana individer fälls avlyser länsstyrelsen i besluten stora geografiska områden där man har kännedom om att sådana vargar rör sig eller har etablerat revir. Beslutens avlysning grundar sig på det senaste inventeringsresultatet och för att komplettera bilden av vargarnas utbredning den aktuella säsongen genomförs detaljerade individspårningar ända fram till dagen innan jaktstart. Detta för att säkerställa att de genetiskt viktiga vargarna befinner sig inom de avlysta områdena och inte har förflyttat sig. Om det skulle visa sig att revir har ändrat utbredning eller nya vargar med genetiskt viktigt ursprung har tillkommit i jaktområdet finns villkor i besluten som möjliggör för länsstyrelsen att på kort varsel ytterligare avlysa områden. Ingen genetiskt viktig varg (F0 eller F1) har skjutits under licensjakt i Sverige.

Ett beslut om licensjakt efter varg åtföljs dessutom av tillsynsåtgärder för att säkerställa att genetiskt viktiga vargar och deras avkommor inte jagas illegalt i samband med den legala jakten eller under den övriga tiden på året. Länsstyrelserna har naturbevakare som arbetar i fält. Fältbesök genomförs även kvälls- och nattetid under vår och sommar för att lyssna efter vargyl som kan indikera föryngring. Viltkameror används för att få aktuell kunskap om antalet individer och snabb indikation när förändringar sker. Länsstyrelsen genomför vid behov och som förebyggande åtgärd möten med djurägare där lokala entreprenörer, representanter från Lantmännens Riksorganisation (LRF), fältpersonal och handläggare från länsstyrelsen deltar. Informationsmöten genomförs också av länsstyrelserna för att informera om rovdjur och rovdjursförvaltning.

Länsstyrelserna genomför varje år, utöver återrapporeringen till Naturvårdsverket, uppföljning av beslut om licensjakt.⁵ Uppföljningen är viktig för att säkerställa att jakten bidrar till att uppfylla angivna syften samt att jakten har bedrivits strikt kontrollerad. Det som följs upp är bl.a. beslutsprocessen, resultatet och rutiner för jaktens genomförande. Den övergripande målsättningen för vargförvaltningen är att vargstammen ska ha gynnsam bevarandestatus samtidigt som det inte ska bli påtagligt svårare att hålla tamdjur och hänsyn ska tas till de människor som lever och verkar i rovdjurstäta områden. I sin uppföljning av licensjakt efter varg under åren 2015-2017 bedömer länsstyrelserna i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet att licensjakten kan vara ett verktyg för att främja samexistensen mellan människa och varg

⁵ Se t.ex. Länsstyrelsen i Värmlands län, publikationsnummer 2017:22, *Uppföljning av licensjakt på varg 2015-2017, Mellersta rovdjursförvaltningsområdet*, https://www.lansstyrelsen.se/download/18_710ed317161746d8052c07d/1526067907561/uppfoljning-licensjakt-varg-2015-2017.pdf

på så sätt att man genom att upplösa revir minskar koncentrationen av varg i de delar av landet där vargpopulationen är som tätast. Licensjakten har enligt uppföljningen, till den del som redan då gick att utvärdera, i många fall uppnått syftet att minska koncentrationerna och kommande års licensjakter kommer att bidra med mer kunskap och erfarenheter.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) analyserar de djur som fålls under licensjakterna. På SVA görs en obduktion för att kontrollera om djuren är friska och om några äldre skador finns. Alla fällda vargar åldersbestäms efter att jakten är avslutad. Den senaste rapporten från SVA är från 2018 och redovisar uppgifter om fällda vargar från 2018-års licensjakt.⁶

c)

Kravet på skydd av varg som följer av artikel 12 i direktivet har i svensk rätt huvudsakligen genomförts genom 4 § och bilaga 1 artskyddsförordningen (2007:845). Den svenska vargpopulationen är markerad med S, B, P och N i bilaga 1. Nedan är 4 § artskyddsförordningen inklippt med direktivets motsvarande bestämmelse tillagd inom hakparentes.

4 § I fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N [arter i direktivets bilaga IV] eller n är det förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda djur, [artikel 12.1.a]
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, [artikel 12.1.b]
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, [artikel 12.1.c] och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. [artikel 12.1.d]

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren. [artikel 12.3]

Första stycket gäller inte jakt efter fåglar och däggdjur. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Första stycket gäller inte heller fiske. I fråga om fiske finns bestämmelser med motsvarande innebörd i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Artikel 12.2 är genomförd genom 23 och 25 §§ artskyddsförordningen som förbjuder att förvara, transportera, bjuda ut till försäljning, köpa, sälja eller

⁶ Se SVA, rapport 47/2018 *Licensjakt på varg*, <https://www.sva.se/media/4bzk40wr/rapport-licensjakt-varg-2018.pdf>

byta levande eller döda djur markerade med N i bilagan eller delar av djur eller varor som härrör från sådana djur.

Som framgår av 8 kap. 1 § miljöbalken och sista stycket i 4 § artskyddsförordningen finns även relevanta skyddsbestämmelser i jaktlagstiftningen. Huvudregeln enligt 3 § jaktlagen ([1987:259](#)) är att vilda däggdjur och fåglar är fredade och jakt bara får bedrivas enligt vad som följer av jaktlagen eller föreskrifter och beslut som är fattade med stöd av lagen.

Kravet på system för övervakning av oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande i direktivets artikel 12.4 har huvudsakligen genomförts genom bestämmelser i jaktförordningen ([1987:905](#)). I 33 § jaktförordningen anges bl.a. att varg som omhändertas, påträffas död eller dödas när den är fredad tillfaller staten. Den som påträffar ett djur som omfattas av 33 § har enligt 36 § en skyldighet att snarast möjligt anmäla händelsen till polisen och polisen har en skyldighet att då se till att djuret tas om hand enligt 38 § samma förordning. Även vid trafikolyckor ska polisen underrättas och platsen märkas ut så att eftersök kan genomföras, se 40 § samma förordning. Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter med bestämmelser om hur djur som omhändertagits enligt 38 § jaktförordningen ska hanteras, se Naturvårdsverkets föreskrifter om vilt som tillfaller staten ([NFS 2019:5](#)). Av föreskrifterna följer bl.a. att djuren ska överlämnas till SVA.

Undantagen i artikel 16 är genomförda i jaktförordningen som reglerar hur jakt får ske.

Förutsättningarna för skyddsjakt anges i 23 a § som är inklippt nedan med direktivets motsvarande bestämmelse tillagd inom hakparentes.

23 a § Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde [artikel 16.1], får beslut om jakt som avses i 23 b, 24, 25 och 29 §§ meddelas

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön, [artikel 16.1.c]
2. av hänsyn till flygsäkerheten, [artikel 16.1.c]
3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, [artikel 16.1.b] eller
4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter [artikel 16.1.a].

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i fåglars bon eller förstöra fåglars ägg.

Förutsättningarna för licensjakt efter varg regleras i 23 c § som är inklippt nedan med direktivets motsvarande punkt tillagd inom hakparentes.

23 c § Förutsättningen för att licensjakt efter björn, varg, järv och lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde [artikel 16.1]. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden [artikel 16.1.e].

När Naturvårdsverket bedömer att det finns förutsättningar att meddela beslut om licensjakt efter varg delegerar de till länsstyrelserna i aktuellt rovdjursförvaltningsområde att besluta om jakten. Delegeringsbesluten åtföljs av vägledning om under vilka förutsättningar jakt får beslutas enligt gällande rätt och vilket beslutsunderlag som behövs. Naturvårdsverket har också ett löpande ansvar att bedöma om jakten försvårar upprätthållandet av vargens gynnsamma bevarandestatus och kan i så fall ändra eller upphäva sitt beslut enligt 24 c § jaktförordningen. På detta sätt säkerställs att jakten bedrivs i begränsad omfattning. Bedömningarna som görs för att avgöra om licensjakt får medges har beskrivits mer i detalj i svaret på fråga 1 b ovan.

Naturvårdsverket ansvarar för den rapportering som avses i artikel 16.2 och 16.3.

d) [REDACTED]

Naturvårdsverket kan som beskrivits ovan delegera rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna om populationsstorleken ligger över det nationella referensvärdet och miniminivån i aktuellt rovdjursförvaltningsområde och om Naturvårdsverket bedömer att vargstammen upprätthåller gynnsam bevarandestatus även efter licensjakten. För att få tillåta jakt behöver också övriga kriterier i 23 c § jaktförordningen uppfyllas t.ex. att det inte finns någon alternativ åtgärd som gör det möjligt att uppnå syftet med jakten. I den vägledning som Naturvårdsverket bifogat till det senaste delegationsbeslutet pekar Naturvårdsverket särskilt på vikten av ”att syftet med eventuell licens-

jakt efter varg tydligt beskrivs i beslut om licensjakt samt att det finns vetenskaplig grund för att syftet kommer att uppnås med beslutad jakt”⁷.

En delegering av beslutanderätten är en åtgärd i enlighet med den svenska rovdjurspolitiken där rovdjursförvaltningen ska ske enligt subsidiaritetsprincipen, dvs. att besluten ska fattas så nära de som berörs som möjligt samt att de som berörs av besluten också ska kunna ha inflytande över beslutsprocessen.⁸

Enligt 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn är Sverige indelat i tre rovdjursförvaltningsområden. Det norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar bl.a. renskötselområdet med frilevande ren i hela området, det mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar bl.a. områden med fåbodbruk och stark tradition av jakt på älg, rådjur och hare med lös hund. Det södra rovdjursförvaltningsområdet har bl.a. områden med omfattande storskalig tamdjurshållning och tät befolkningensmängd.

Respektive rovdjursförvaltningsområde har ett samverkansråd som lämnar förslag till Naturvårdsverket om det minsta antalet föryngringar som ska finnas i området. Därefter fattar Naturvårdsverket beslut om minsta antalet föryngringar som ska finnas i varje rovdjursförvaltningsområde. För varg är det totala antalet föryngringar, s.k. miniminivåer, fastställt till totalt 30 föryngringar. Omräknat till individer är det 300 vargar. En majoritet av vargföryngringarna ska ske i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet.

Länsstyrelsen har inom sitt förvaltningsområde i uppdrag att se till att det minsta antalet vargföryngringar upprätthålls. Det nationella referensvärdet för populationsstorlek för varg blir således fördelat på tre rovdjursförvaltningsområden genom beslut om miniminivåer för antalet föryngringar. Miniminivåerna i de tre förvaltningsområdena anger vilket antal vargar som krävs i respektive del av Sverige för att den svenska vargen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus.

Fastställda miniminivåer i ett förvaltningsområde är en förutsättning för licensjakt. Varje länsstyrelse har en egen förvaltningsplan och i den finns ett mål för vargstammen i länet. Det nationella referensvärdet för vargstammen säkerställs genom samverkan mellan länen så att den sammanlagda fastställda miniminivån för vargföryngringar inte underskrids.

I 24 a § andra stycket jaktförordningen anges att Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett helt rovdjursförvaltningsområde att besluta om

⁷ Se sid. 4 i Naturvårdsverkets vägledning, bilaga 1 till beslut den 17 juni 2020 (NV-02807-20) om att överlämna möjligheten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/bilaga-vagledning-beslut-delegering-licensjakt-varg.pdf>.

⁸ Propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191 bet. 2013/14: MJU7, rskr. 2013/14:99).

licensjakt efter varg. Detta under förutsättning att antalet föryngringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

När delegeringen sker till ett rovdjursförvaltningsområde är det avgörande att samverkan mellan länsstyrelserna fungerar så att det totala jaktuttaget inte blir för högt. Denna samverkan sker i de så kallade samverkansråden tillsatta enligt 3 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. I detta forum bereds beslut om jakt utifrån ett biologiskt samt socioekonomiskt perspektiv.

Vid vissa tillfällen har vargpopulationen antalsmässigt legat över miniminivån i ett rovdjursförvaltningsområde och Naturvårdsverket har ändå gjort bedömningen att det inte är lämpligt med en delegation av rätten att besluta om licensjakt. Det kan till exempel bero på att antalet individer vid det senaste årets inventeringssäsong har legat för nära det nationella referensvärdet, att en eller flera länsstyrelser inte har skött sin beslutanderätt tidigare år, eller att vargar nyligen etablerats i förvaltningsområdet och att det då, med beaktande av målsättningen om geografisk spridning av vargstammen, inte är lämpligt med licensjakt i detta område. Detta har varit fallet åren 2019 och 2020, samt i delar vid delegationsbeslutet inför 2021 då ingen licensjakt delegerades till södra och norra rovdjursförvaltningsområdet.

Om en delegation sker har Naturvårdsverket en kontrollerande roll för att säkerställa att bevarandestatusen inte äventyras. Länsstyrelserna har liksom Naturvårdsverket en skyldighet att garantera att de beslut om licensjakt som fattas följer det nationella och EU-rättsliga regelverket samt den praxis som finns på området. En licensjakt får aldrig äventyra vargens gynnsamma bevarandestatus och den regionala beslutsnivån behöver därför göra nationella avvägningar i sitt beslutsfattande. Nationella avvägningar kan vara totalt antal djur i det jaktliga uttaget, prioriteringar av genetiskt viktiga vargindivider samt hänsyn till fortsatt utbredning av stammen i Sverige.

Inför beslut om licensjakt efter varg används en beskattningsmodell som bygger på populationsstorlek vid den årliga inventeringen, populationens tillväxttakt samt bakgrundsödlighet. Beskattningsmodellen ger möjlighet att bestämma ett jaktuttag utan att riskera gynnsam bevarandestatus för arten. Modellen tas fram av forskare vid forskningsprojektet Skandulv, ett norsksvenskt forskningsprojekt som undersökt den skandinaviska vargstammen sedan år 1999. Modellen bygger på insamlade data inom forskningsprojektet och är framtagen för den specifika situation som råder i Sverige. Modellen tar även hänsyn till beräknad illegal jakt på vargar i Sverige. Beskattningsmodellen ligger till grund för den beslutande myndighetens analys av det samlade möjliga jaktuttaget den kommande säsongen och säkerställer att försiktighetsprincipen beaktas.

Vid den regionala bedömningen av om licensjakt efter varg är möjlig utan att den riskerar vargens gynnsamma bevarandestatus, är utgångspunkterna det senaste årets inventeringsresultat, en genetisk bedömning av populationen och årets beskattningsmodell.

Ett beslut om licensjakt efter varg ska fattas senast den 1 oktober enligt 23 e § jaktförordningen och jaktstart är den 2 januari enligt 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter ([NFS 2014:24](#)). Tidpunkterna är valda för att det ska finnas utrymme för överklagande och möjlighet till överprövning av beslut i domstol innan jakten ska börja. Det finns också möjlighet till överklagande och prövning i en högre domstol. Om frågan är av vikt för ledning av rättstillämpningen prövas frågan i tre insatser, detta skedde år 2016 då ett regionalt fattat beslut om licensjakt efter varg prövades i Högsta förvaltningsdomstolen.⁹ Vid det tillfället bedömdes jakten vara förenlig med EU-rätten och den nationella rätten.

Ett beslut om licensjakt innehåller villkor som säkerställer att jakten uppfyller nationell lagstiftning och följer den praxis som finns från EU-domstolen. I framtida beslut om licensjakt efter varg kommer mål C-674/17, rörande den finska licensjakten efter vargar att ha stor betydelse.

Tillsammans med beslutet om delegering av rätten att fatta beslut om licensjakt efter varg som Naturvårdsverket skickade till länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet sände Naturvårdsverket en uppdaterad vägledning.¹⁰ Naturvårdsverket anger i delegeringsbeslutet att ”Den beslutande myndigheten ska ta förhandsavgörandet i beaktande och göra en sammanvägd bedömning av förutsättningarna inför ett eventuellt beslut om licensjakt efter varg”. Syftet med vägledningen är att säkerställa att jakt som bedrivs i Sverige följer de kriterier som framgår av mål C-674/17, samt tidigare vägledning och praxis på området.

Naturvårdsverkets uppdaterar löpande sin vägledning till länsstyrelserna. Normalt sker vägledningen skriftligt i särskilda vägledningsdokument. Den vägledning som bedömts nödvändig med anledning av förhandsavgörandet från EU-domstolen i mål C-674/17 har Naturvårdsverket valt att ge i delegeringsbeslutet (se ovan not 10), på möten och i webinarier. Tillvägagångssättet har enligt Naturvårdsverket inneburit ett flexibelt och effektivt sätt att snabbt nå ut med vägledning.

⁹ HFD 2016 ref 89, <https://www.domstol.se/globalassets/filer/domstol/hogstaforvaltningsdomstolen/avgoranden/2016/hfd-2016-ref.-89.pdf>.

¹⁰ Se Naturvårdsverkets beslut den 17 juni 2020 (NV-02807-20) om att överlämna möjligheten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/beslut-delegering-licensjakt-varg.pdf> och Naturvårdsverkets vägledning, bilaga 1 till beslutet, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/bilaga-vagledning-beslut-delegering-licensjakt-varg.pdf>.

Naturvårdsverket arbetar nära länsstyrelserna och avstämningsmöten sker både inför och efter delegeringsbeslut. Naturvårdsverket vägleder även inför och efter beslut om licensjakt som är fattade av länsstyrelserna. Naturvårdsverket har upprättat en plan för samverkan med länsstyrelserna inför delegeringen av rätten att besluta om licensjakt efter varg, se *bilaga 2*. Vägledning om gynnsam bevarandestatus och hur referensvärde och miniminivåer förhåller sig till möjligheten att besluta om olika förvaltningsåtgärder finns även i Naturvårdsverkets vägledning om översyn av miniminivåer.¹¹ Naturvårdsverket hänvisar till den vägledningen när verket begär in förslag om minsta antal föryngringar från länsstyrelserna.

En revidering av de nationella rovdjursförvaltningsplanerna har initierats under året och kommer att fortsätta under 2021. Arbetet kräver omfattande samråd och samverkan med berörda aktörer. Naturvårdsverket samarbetar med Instituto di Ecologia Applicata (IAE) i syfte att etablera en svensk ”Regional Large Carnivore Platform” som stöd i framtagandet av de nationella förvaltningsplanerna för stora rovdjur.

I samband med revideringen av förvaltningsplanerna ses Naturvårdsverkets vägledning över så att den följer den praxis som nu finns. Naturvårdsverket kommer även att se över sina riktlinjer för beslut om skyddsjakt¹² och anpassa dem med anledning av förhandsavgörandet från EU-domstolen i mål C-674/17.

e)

[Redacted text block]

Förutsättningarna för beslut om licensjakt efter varg finns, som beskrivits ovan, i 23 c § jaktförordningen. Genom paragrafen genomförs artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet i svensk rätt. Av bestämmelsen framgår bl.a. att det måste säkerställas att det inte finns någon annan lösning. De beslutande myndigheterna, Naturvårdsverket och länsstyrelserna, måste följa såväl svensk lagstiftning som EU-rätten där försiktighetsprincipen är en del. Alla

¹¹ Se Naturvårdsverkets rapport 6829, *Vägledning om översyn av miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur*, april 2018 <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6829-5.pdf?pid=22379>

¹² Se Naturvårdsverkets rapport 6568, *Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt*, maj 2012 <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6568-3.pdf?pid=8515>.

beslut om vargjakt fattas utifrån samma lagstiftning, oavsett beslutande myndighet, och ska motiveras.

Ett antal kontrollmekanismer säkerställer att de nationellt och regionalt fattade besluten inte riskerar den gynnsamma bevarandestatusen för vargen. Dessa har beskrivits ovan och sammanfattas nedan.

- Fastställda och med marginal uppnådda miniminivåer för rovdjursförvaltningsområden är en förutsättning för licensjakt beslutad av länsstyrelserna.
- Föreslagna miniminivåer för rovdjursförvaltningsområdena måste motsvara faktiska föryngringar av varg när de beslutas. Fastställda miniminivåer för rovdjursförvaltningsområdena måste tillsammans minst motsvara det nationella referensvärdet för arten.
- Naturvårdsverkets nationella uppföljning och bedömning av bevarandestatus inför delegeringsbeslut garanterar aktuella beslutsunderlag.
- Naturvårdsverket delegerar endast när ett rovdjursförvaltningsområde har en vargstam över sin miniminivå och det med hänsyn till förvaltningen av arten nationellt är lämpligt att delegera möjligheten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna i det rovdjursförvaltningsområdet.
- Beslut om delegering av rätten att besluta om licensjakt efter varg sker årsvis utifrån de senaste inventeringsresultaten för att kunna bedöma om delegering är lämplig nästkommande säsong utifrån upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus.
- Samverkan mellan Naturvårdsverket och länsstyrelserna garanterar en kunskapsförmedling om rådande rättspraxis.
- Naturvårdsverket vägleder inför det regionala beslutsfattandet vilket möjliggör korrekta beslut.
- Länsstyrelserna inom rovdjursförvaltningsområdet samverkar inför beslut för att säkerställa att det totala jaktuttaget inte blir för stort och att nationell hänsyn tas. Naturvårdsverket uppdrar åt ett forskarteam att varje år ta fram en beskattningsmodell som visar hur olika jaktuttag påverkar populationen och hur man behöver ta hänsyn till övrig dödlighet, inklusive illegal jakt.
- Naturvårdsverket följer den regionala förvaltningen och kan enligt jaktförordningen 24 c § återkalla rätten att fatta beslut om skydds-

och licensjakt om dessa regionala beslut riskerar att hota den gynnsamma bevarandestatusen för vargen.

- Beslut om licensjakt efter varg behöver fattas senast den 1 oktober enligt 23 e § jaktförordningen och jaktstart är den 2 januari enligt 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg ([NFS 2014:24](#)), vilket ger tid och möjlighet för överklagande och överprövning av besluten i domstol.

Question 2

a)

Riksdagen beslutade genom antagandet av regeringens proposition *En hållbar rovdjurspolitik* att när det gäller rovdjurspolitiken är det långsiktiga målet att dessa arter ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.¹³

När det gäller antalet vargar föreslog regeringen i propositionen att ett referensvärde för gynnsam bevarandestatus hos den svenska populationen om 170–270 individer skulle vara ett mål. Riksdagen godkände regeringens förslag om mål för rovdjursstammarna i Sverige.¹⁴ I propositionen framförde regeringen att Naturvårdsverket efter riksdagens behandling skulle bedöma var referensvärdet för varg skulle ligga inom det av regeringen föreslagna intervallet och rapportera värdet till kommissionen. Inom ramen för denna begränsning rapporterade Naturvårdsverket vid förra rapporteringstillfället att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige skulle vara minst 270 vargar. Det nationella referensvärdet för gynnsam bevarandestatus får inte underskridas om bevarandestatusen ska kunna bibehållas som gynnsam.

¹³ Se prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7 och rskr. 2013/14:99.

¹⁴ Se sid. 18 i bet. 2013/14:MJU7 och rskr. 2013/14:99.

Populationen har dock haft en högre inavelsgrad än vad som anses acceptabelt och den sårbarhetsanalys som låg till grund för det referensvärdet kritiserades för att inte beakta genetiska aspekter.

Regeringen uppdrog därför åt Naturvårdsverket 2015 att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och, med den nya analysen som grund, utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket har utifrån den gjorda analysen bedömt att det behövs minst 300 vargar och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland reproducerar sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.¹⁵ Det är utifrån detta nu gällande referensvärde som Naturvårdsverket i den senaste artikel-17-rapporteringen rapporterat att vargen har gynnsam bevarandestatus i Sverige.

b) [REDACTED]

Inom ramen för regeringsuppdraget 2015 att utreda gynnsam bevarandestatus för varg anlidade Naturvårdsverket två oberoende forskargrupper som fick i uppdrag att ge sina förslag på referensvärde för populationsstorlek för varg i Sverige.¹⁶ I uppdraget ingick att presentera förslagen på ett öppet forskarseminarium, och därefter slutföra synteserna och skriva ett ”Joint Statement” där uppfattningarna i sakfrågan listades från ”full consensus” till ”least consensus”.¹⁷ Bland underlagen fanns en särskild genetisk sårbarhetsanalys av Michael Bruford, *Additional Population Viability Analysis of the Scandinavian Wolf Population*, som gjordes 2015.¹⁸ Referensvärdet som togs fram avsågs att användas för perioden 2013-2018.

Förslaget på referensvärde från forskargrupperna var en population på minst 300 individer i Sverige förutsatt att minst en ny varg invandrar från Finland eller Ryssland vart femte år samt att denna reproducerar sig med en skandi-

¹⁵ Se Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Arkiv/Redovisade-2014/Uppdrag-att-utreda-gynnsam-bevarandestatus-for-varg/>

¹⁶ För Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget se <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Arkiv/Redovisade-2014/Uppdrag-att-utreda-gynnsam-bevarandestatus-for-varg/>.

¹⁷ Se bilaga 2 i Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget <http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2015/ru-bevarandestatus-varg/Regeringsuppdrag-Bilagor-GYBS.pdf>.

¹⁸ Se Naturvårdsverkets rapport 6639, *Additional Population Viability Analysis of the Scandinavian Wolf Population*, July 2015, <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6639-0.pdf?pid=14226>.

navisk varg. Det är sedan dessa kriterier som Naturvårdsverket använder för att bedöma vargens status.

Under uppdraget användes ett modellbaserat angreppssätt som beskrivs i vägledningen *Reporting under Article 17 of the Habitats Directive Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013–2018*.¹⁹ Det rapporterade referensvärdet skiljer sig från resultat från en analytisk modell som Laikre et al. publicerat 2016.²⁰ Naturvårdsverket har dock funnit att den individbaserade modellen av Bruford från 2015 bättre följer IUCN:s rekommendationer avseende sårbarhetsanalyser.²¹ Brufords modell använder social struktur och empiriska data på åldersspecifik dödlighet och reproduktion, inavelsdepression och uppmätt variation i fem olika gener för de skandinaviska respektive finländska vargarna. Därmed fortsätter Naturvårdsverket att använda ovan angivna kriterier för att bedöma om vargpopulationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus.

Inventeringsarbetet visar att kriterierna uppfylls och att populationen därmed kan anses ha gynnsam bevarandestatus.

Åren 2016–2019 har Naturvårdsverket tillsammans med Miljödirektoratet i Norge samfinansierat utvecklingen av en rumslig märkning-återfångstmodell genom en forskargrupp vid Norges Biovetenskapliga universitet i Oslo. Modellen baseras på insamlat DNA och återfunna döda vargar.²² I samband med detta arbete har Naturvårdsverket även lagt ett särskilt uppdrag till forskargruppen att bestämma omräkningsfaktorn utifrån denna nya modell att uppskatta populationens storlek.²³ Vid detta tillfälle genomfördes även väsentligt utökade insamlingsinsatser av DNA från varg i hela Sverige där även allmänheten deltog.

I syfte att avgöra vilken omräkningsfaktor som fungerar bäst tillsattes därefter en grupp bestående av tre internationellt erkända ekologer med goda kunskaper i populationsstorleksuppskattning, David Ausband från USA, Scott Newey från Storbritannien och Tomas Willebrand från Norge. Denna grupp rekommenderade att Sverige bör byta från dagens inventeringssystem

¹⁹ Se sid. 111-114 i *Reporting under Article 17 of the Habitats Directive Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013–2018* <https://circabc.europa.eu/d/a/workspace/SpacesStore/d0eb5cef-a216-4cad-8e77-6e4839a5471d/Reporting%20guidelines%20Article%2017%20final%20May%202017.pdf>.

²⁰ Laikre et al, *Metapopulation effective size and conservation genetic goals for the Fennoscandian wolf (Canis lupus) population*, 2016, <https://www.nature.com/articles/hdy201644>.

²¹ IUCN redlist guideline 2019; p. 73, "The model structure should be detailed enough to use all the relevant data, but no more detailed. Assessments that use all the available and relevant data are more reliable than those that ignore part of the relevant information." Liberg et al. (Bilaga 3; p.)1, <https://www.iucnredlist.org/resources/redlistguidelines>.

²² Bischof et al., *RovQuant : estimating density, abundance and population dynamics of bears, wolverines and wolves in Scandinavia*, 2019, <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/2649424>.

²³ Bischof et al., *Estimating the size of the Scandinavian wolf population with spatial capture-recapture and conversion factors*, 2019, https://static02.nmbu.no/mina/publikasjoner/mina_fagrappport/pdf/mif57.pdf.

med omräkningsfaktor till att använda insamlat DNA för att uppskatta populationens storlek i framtiden men i väntan på denna övergång hålla kvar vid den befintliga omräkningsfaktorn 10.²⁴ Naturvårdsverket har under inventeringen vintern 2019/2020 återigen finansierat en väsentligt utökad DNA-insamling i syfte att vidareutveckla arbetet för att möjliggöra en övergång till DNA-baserad inventering. Resultatet från denna DNA-insamling kommer presenteras under 2020. En övergång till ett nytt inventeringssystem baserat på DNA kommer att kräva en ny metodikbeskrivning och samverkan med norska myndigheter för att säkerställa gemensamma metoder och eventuellt någon regeländring. Naturvårdsverket genomför för närvarande en systemanalys för framtida förändringar av inventeringssystemet i syfte att kunna genomföra ändringar på ett strukturerat sätt.

c)

Naturvårdsverket kommer att vetenskapligt låta undersöka och vid behov revidera referensvärdet om riktlinjerna för artikel 17-rapporteringen ändras eller ny relevant kunskap tillkommer som visar att de idag använda metoderna och referensvärdena behöver omprövas.

Samarbetet mellan de nordiska länderna blir alltmer omfattande. Om Finland eller Norge genomför analyser för att bestämma referensvärdet i respektive land kan det komma att påverka den svenska populationen och därmed leda till att det svenska referensvärdet åter behöver revideras. Naturvårdsverket planerar tillsammans med sina kollegor i Norge och Finland att intensifiera samarbetet om vargförvaltning. Syftet är att säkra genetiskt utbyte (konnektivitet) mellan populationerna och på så sätt stödja den långsiktiga överlevnaden och den gynnsamma bevarandestatusen för varg i Skandinavien.

En viktig komponent i den svenska förvaltningsmodellen är en kontinuerlig och noggrann uppföljning med analys av vargstammens utveckling vad gäller antal, utbredning och genetik. Negativa förändringar i någon av dessa parametrar kan vara skäl att revidera referensvärdet för gynnsam bevarandestatus. Det skulle t.ex. kunna gälla om uppföljningen visar på en långvarig minskning av antalet individer, en minskad utbredning eller en ökad inavelskoefficient.

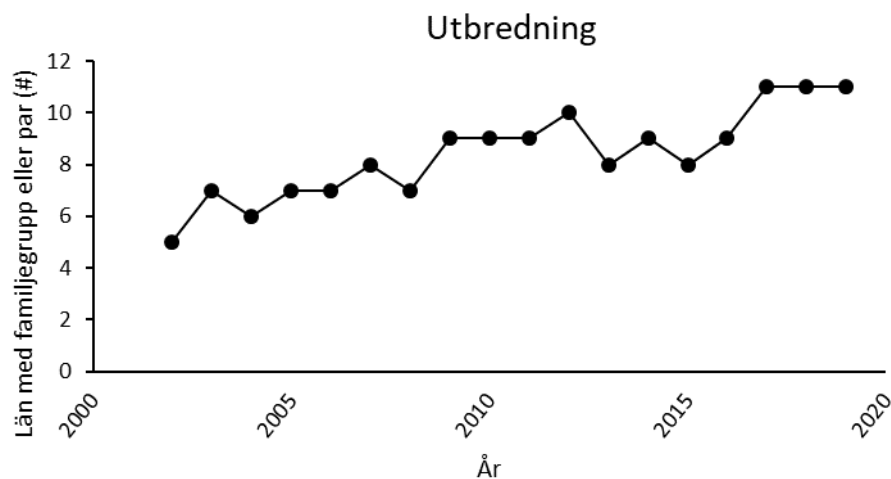
Naturvårdsverket har i nuläget inte funnit några skäl för att göra revideringar av det beslutade referensvärdet, utifrån vargstammens utveckling. Populationens storlek har inte underskridit referensvärdet sedan det uppnåddes (Figur 1). Populationens utbredning uppvisar olika mönster regionalt och

²⁴ David Ausband, Scott Newey, Tomas Willebrand, *Evaluation of conversion factors for estimating the Scandinavian wolf population*, se bilaga 3 till detta svar.

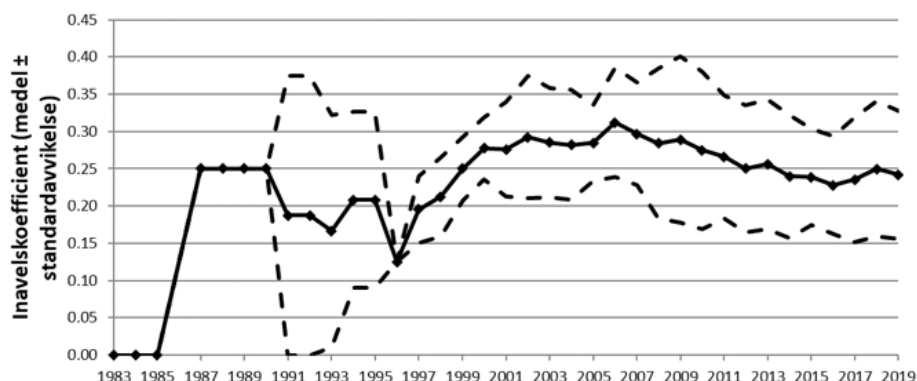
nationellt. Nationellt breder vargpopulationen ut sig och omfattar allt fler län i Sverige (figur 2). Samtidigt minskar antalet revir i vissa delar av län där varg förekommit sedan lång tid. Skäl för den senare regionala minskningen utreds.

Figur 1 : Vargpopulationens storlek perioden 2003-2020.

Figur 2: Vargens utbredning i Sverige åren 2003–2020. Under perioden har den långsiktiga trenden inneburit att vargen spridit sig till ett ökat antal län.

Figur 3. Den heldragna linjen visar inavelskoefficient för svensk varg perioden 1983–2019. De streckade linjerna anger variationen inom ett år, dvs. inavelskoefficientens standardavvikelse.

Data från de genetiska studierna visar att inavelskoefficienten under den senaste 10-årsperioden (Figur 3) har förbättrats något under perioden. Den genomsnittliga inavelsgraden i Skandinavien 2019 är 0,24. Med tanke på årets etableringar av första generationens avkomma till immigranter kan inavelskoefficienten antas minska. Det innebär att genetiken förväntas förbättras ytterligare till nästa inventering (se fråga 2d).

d)

Naturvårdsverket har genomfört en utvärdering av planen för genetisk förstärkning 2016–2020 som visar att alla mål som redan gått att utvärdera har uppnåtts.²⁵

De tre delmålen i planen är:

1. Antalet finskryska vargar som naturligt vandrar in i Sverige minskar inte under 5-årsperioden.
2. Fler finskryska invandrade vargar når den reproducerande mellan-svenska vargpopulationen den kommande femårsperioden än den förra.
3. Minst två med varandra obesläktade finskryska invandrade vargar överlever och reproducerar sig under femårsperioden. Årsungarnas

²⁵ Planen finns publicerad här: <http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallat/viltforvaltning/femarig-plan-for-genetisk-forstarkning-av-vargstammen-2016.pdf> och utvärderingen, Naturvårdsverkets rapport 6927, april 2020 här: <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publ-filer/6900/978-91-620-6927-8.pdf?pid=26757>.

överlevnad till reproduktiv ålder är minst lika bra som de skandinaviska valparnas.

Utvärderingen visar att totalt har åtta finskryska vargar dokumenterats i landet under den senaste femårsperioden, jämfört med sex finskryska vargar åren 2011–2015. Detta innebär att delmål 1 har uppnåtts. En handlingsplan för praktisk hantering av invandrade vargar i renskötselområdet håller på att utarbetas i samverkan med berörda myndigheter och rennäringsföreträdare.

Avseende delmål 2 har tre av de åtta finskryska vargarna reproducerat sig med skandinaviska vargar och därmed lämnat viktiga bidrag till den genetiska statusen i den svenska vargstammen. Detta är fler än under åren 2011–2015 och målet är därmed uppnått.

Av delmål 3 har första delen, att minst två med varandra obesläktade finskryska invandrade vargar överlever och reproducerar sig under femårsperioden, uppfyllts. För att uppfylla andra delen krävs att överlevnaden till reproduktiv ålder för de valpar som fötts i revir med finskryska vargar, är minst lika bra som för de skandinaviska valparna. I genomsnitt överlever 63 procent av de födda vargarna till reproduktiv ålder och en varg går normalt sett in i reproduktion under sitt andra levnadsår, vid ca 22 månaders ålder.²⁶ Huruvida andra delen av delmål 3 har uppfyllts är alltså ännu för tidigt att veta. I det ena reviret går det att se att 60 procent av valparna har överlevt till reproduktiv ålder. För de övriga två reviren har föringring skett så sent som denna sommar, därmed är det inte ännu möjligt att avgöra överlevnadsgraden. Denna bedömning får därför göras i ett senare skede och kommer att föras över till nästkommande förvaltningsperiod.

En slutsats av utvärderingen är att genetisk förstärkning är ett långsiktigt arbete som bör ses över längre tid än de fem år som planen omfattar. Även om både delmål 1, 2 och delvis även delmål 3 i planen uppfyllts under utvärderingsperioden 2016 – mars 2020, är det svårt att bedöma om och i vilken omfattning några av de föreslagna åtgärderna i planen bidrar till måluppfyllelsen på längre sikt. Detta resultat ska beaktas vid framtagande av ny genetisk plan och de åtgärder som föreslås i den. Åtgärder som föreslås i kommande plan, ska vara realistiska, kostnadseffektiva och väl förankrade hos berörda parter.

Under våren 2020 har första generationens avkommor (F1) från den i Sverige senast flyttade individen bildat par och etablerat revir. Det har skett samtidigt på två olika ställen i Sverige med ett avstånd på ca 300 km emellan. Det finns även indikationer på att ytterligare minst en individ med samma

²⁶ Naturvårdsverkets rapport 6927 år 2020 *Utvärdering av delmålen i Plan för genetisk förstärkning av varg 2016 – 2020*, sid. 13, <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publ-filer/6900/978-91-620-6927-8.pdf?pid=26757>.

ursprung kan ha bildat ett par och etablerat ett revir. Effekten av dessa nya revir kommer att följas upp under nästa inventeringssäsong.

Under vintern 2019/2020 förberedde Naturvårdsverket en flytt av en östlig immigrant från Norrbottens län till mellersta Sverige. Ogynnsamt väder och behov av karantän omöjliggjorde dock en flytt detta år. Jordbruksverket och Naturvårdsverket bedömde att fyra månaders karantän var nödvändigt av smittskyddsskäl. De erfarenheter som drogs av detta arbete kommer vara viktiga inför framtida flyttar av genetiskt viktiga vargar.

Under 2019 och 2020 har samverkan med Finland och Norge intensifierats. Bland aktiviteter för denna samverkan kan nämnas utökat utbyte avseende genetik såväl vad gäller genetiskt material som kunskapsöverföring, gemensamma diskussioner hur framtida samverkan för att säkerställa genetiskt utbyte mellan den finsk-karelska och skandinaviska populationerna kan säkerställas samt gemensam övervakning av den i Norge flyttade östliga immigranten. Den senare vandrade mellan de båda länderna till dess att den hittade en partner och etablerade ett revir inom den norska vargzonen ca 50 km väst om riksgränsen.

Under 2019 har Naturvårdsverket startat en myndighetsgemensam strategisk grupp mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna, Polisen och Åklagarmyndigheten för att intensifiera arbetet mot illegal jakt. Gruppens arbete syftar till att minska sannolikheten för att vargar dödas vilket kommer stärka möjligheterna för individer med finsk-ryske ursprung att överleva.

Question 3

a)

När en länsstyrelse fattar beslut om skydds jakt ska länsstyrelsen, enligt villkor i Naturvårdsverkets delegeringsbeslut om skydds jakt på varg, lägga in beslutet i Naturvårdsverkets databas för jaktbeslut (Jaktdatabasen) samma dag som beslutet fattas.

I den bifogade Excel-filen redovisas en sammanställning av samtliga skydds jaktbeslut från Jaktdatabasen mellan den 1 januari 2016 och den 31 juli 2020, se *bilaga 4*. Fliken "Beviljade beslut" innehåller alla beslut med beviljanden om skydds jakt samt tilläggsbeslut som kopplar till det initiala beslutet.

Kolumnen ”Antal djur” visar antal individer som varje beslut omfattar. Det motsvarar inte antal individer som fällts i praktiken. Antalet fällda djur är färre än det antal som beviljats eftersom ett skyddsjaktbeslut inte alltid leder till avlivande av individerna. Fliken ”Avslag” inkluderar nekande beslut. Som framgår av underlaget är det en betydande andel av ansökningarna, ca 40 procent, som inte blir beviljade. Det finns även en tredje flik där de beviljade beslut som omfattar mer än en individ sammanställts.

Under 2017 upptäcktes hybrider mellan hund och varg i Södermanlands län. Skyddsjaktbesluten för dessa omfattar både hybrider och varg, därmed är benämningen i kolumnen ”Art” för dessa varg/hybrid.

Naturvårdsverket bedömer tillförlitligheten i informationen som god. En viss felkälla bör beaktas på grund av mänskliga och tekniska faktorer, vilket gäller för alla databaser.

Period	Antal individer
2016-01-01 - 2016-12-31	17*
2017-01-01 – 2017-12-31	26
2018-01-01 – 2018-12-31	10
2019-01-01 – 2019-12-31	17
2020-01-01 – 2020-07-31	8

Tabell 1: Sammanställning över antal vargar som fällts under skyddsjakt respektive år.

*Individer fällda i början av januari 2016 kan omfattas av skyddsjaksbeslut som togs i slutet av 2015 och sträckte sig över årsskiftet. Källa: Rovbase

b)

En utredning om annan lämplig lösning görs vid varje ansökan om skydds- jakt och är individuell i varje enskilt fall. Därmed finns avvägningar om annan lämplig lösning i varje enskilt beslut om undantag enligt 23 a § jaktför- ordningen. Besluten innehåller motivering och vi hänvisar därför till bilaga 4 till detta svar och respektive beslut som bifogas i separata e-postmeddelan- den.

Naturvårdsverket betonar i delegeringsbesluten att det ankommer på respek- tive länsstyrelse att se till att varje skyddsjaksansökan och ärende utreds och prövas i enlighet med gällande bestämmelser för skyddsjakt.²⁷ Det är också

²⁷ Se sid. 3 i Naturvårdsverkets beslut den 21 april 2020 (NV-00303-20) om överlämnande av rätten att besluta om skyddsjakt på björn, varg, järv och lodjur till länsstyrelserna, <http://www.naturvardsverket.se/upload/nyheter-och-press/nyheter2020/beslut-att-overlamna-ratten-att-besluta-om-skyddsjakt-rovdjur.pdf>.

viktigt att länsstyrelserna i samverkan tar nationellt ansvar för att arterna bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Naturvårdsverket följer utvecklingen av vargstammen och hur den påverkas av beslutad skydds- och licensjakt. Detta för att bedöma om delegerad beslutsrätt riskerar att äventyra gynnsam bevarandestatus för arterna. Så som beskrivits ovan kan Naturvårdsverket återkalla ett delegeringsbeslut om det riskerar att hota artens gynnsamma bevarandestatus.

Ett viktigt underlag vid beslut om delegering är uppföljningen av länsstyrelsernas beslut om skyddsjakt och bedömningen av huruvida besluten har riskerat att försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos arterna. I det senaste beslutet om att överlämna rätten att fatta beslut om skyddsjakt på stora rovdjur till länsstyrelserna har Naturvårdsverket följt upp de senaste årens skyddsjaksbeslut.²⁸

För att bedöma om Naturvårdsverkets delegering försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arterna har Naturvårdsverket sammanställt beslutade skydds- och licensjakter under de senaste fyra åren och ställt dessa i relation till populationernas storlek, rapporterade referensvärden för arterna, samt förväntad utveckling av populationerna. Utifrån detta kan följande stabila trend utläsas för populationen. Trenden beskriver utvecklingen av populationen de senaste fyra åren.

Art	Referensvärde	Senaste inventering	Antal individer i populationen	Trend, populationsutveckling
Björn	1400	2017	2877 (95% CI = 2771–2980)	Stabil
Varg	300	2019/20	365 (95% CI = 289–474)	Stabil
Järv	600	2019	679 (95% CI = 565–891)	Ökande
Lodjur	870	2018/2019	1189 (95 % CI = 1001–1377)	Stabil

Tabell 2. Populationstrend för de stora rovdjuren i Sverige.

Åren 2018 och 2019 då vargstammen antalsmässigt har närmat sig referensvärdet för gynnsam bevarandestatus har förvaltningsverket licensjakt inte tillåtit. Naturvårdsverket har då inte delegerat möjligheten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna, i syfte att förhindra att antalet vargar i Sverige hamnar under referensvärdet. Stammen har då återhämtat sig och ökat i antal. Detta indikerar att de beslut om licensjakt som fattats varit väl avvägda utifrån en sammanvägning av de mål för vargstammen som finns i Sverige - att minska de olägenheter vargen åsamkar de boende i de mest vargtäta om-

²⁸ Se sid 2 i ovan länkat beslut.

rådena i Sverige, samtidigt som en livskraftig stam ska upprätthållas och bevaras.

Det händer att en genetiskt viktig varg fälls genom skyddsjakt om den orsakar eller riskerar att orsaka allvarlig skada och det saknas andra lämpliga lösningar. Det är dock en mycket hög tröskel vid bedömningen av ansökan innan skyddsjakt kan beviljas på genetiskt viktig varg. Det kan också vara så att skyddsjakt behöver beviljas så skyndsamt att individen ännu inte är identifierad vid tid för beslut. Genetiken framkommer i så fall först efter att vargen har fällts. Det finns alltid möjlighet för länsstyrelsen att stoppa skyddsjakten om provsvar som kommer efter beviljande visar att det är fråga om en genetiskt viktig individ och den högra tröskeln för skyddsjakt då inte uppnås.

Vid regionala beslut om skyddsjakt som fattats för fler än en varg i varje enskilt beslut, så görs som alltid en bedömning av att förhindrandet av allvarlig skada inte kan uppnås på annat sätt. Besluten gäller förebyggandet av skador på frilevande renar där skador riskerar att bli omfattande och förebyggande åtgärder är svåra att genomföra, samt förebyggande av skador på jakthundar vid jakt på annat vilt med lössläppt hund där man bedömer att de jagande har vidtagit alla tillgängliga förebyggande åtgärder men inte kunnat förhindra att skada uppstår. Utveckling av resonemangen återfinns i de specifika besluten.

Naturvårdsverket avser att återigen, så som i samband med de första delegeringarna av rätten att besluta om skyddsjakt, följa upp de regionalt fattade besluten. Detta sker genom att samla länsstyrelserna och gå igenom och vägleda kring de beslut som fattats. Dels för att säkerställa att lagstiftningen följs, dels för att likrikta beslutsfattandet och på så sätt öka rättssäkerheten.

Regeringen står givetvis till förfogande om kommissionen behöver mer information.

På regeringens vägnar,

Susanne Gerland

Tf. rättschef

Bilagor

Bilaga 1 - Naturvårdsverkets beslut den 20 december 2017 (NV-08303-17) om överlämnande av rätt att besluta om skyddsjakt efter järv till vissa länsstyrelser

Bilaga 2 – Tidplan för samverkan och vägledning om licensjakt

Bilaga 3 - David Ausband, Scott Newey, Tomas Willebrand, Evaluation of conversion factors for estimating the Scandinavian wolf population

Bilaga 4 – Lista över skyddsjaktsbeslut 2016-2020

Separata e-postmeddelanden med samtliga skyddsjaktsbeslut 2016-2020